

**BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
FEDERALNO MINISTARSTVO ENERGIJE, RUDARSTVA I INDUSTRIJE
MOSTAR**

**Izveštaj o procjeni uticaja regulative na Zakon o privrednim društva u
Federaciji BiH („Službene novine Federacije BiH“, br. 23/99, 45/00, 2/02, 6/02,
29/03, 68/05, 91/07, 84/08, 88/08, 7/09 i 63/10)**

Mostar, mart/ožujak 2013. Godine

Sadržaj

UVOD	4
Vezani zakoni i podzakonski akti	5
DEFINIRANJE PROBLEMA	7
Registracija privrednog društva	8
Registracija privrednog društva – predložene opcije	9
Korporativno upravljanje	12
Skupština	12
Nadzorni odbor	12
Uprava	13
Sekretar društva	15
Odbor za reviziju	15
Interni revizor	15
Zaštita manjina u odlučivanju i pobijanju odluka skupštine	15
Korporativno upravljanje – predložene opcije	16
Način uspostavljanja i upravljanja u kontekstu povezanih društava	18
Način uspostavljanja i upravljanja u kontekstu povezanih društava – predložene opcije	20
POTENCIJALNI UTICAJI	22
Ekonomska analiza – analiza troškova i koristi	22
Provedba – ograničenja i sankcije	22
Indikatori učinka – praćenje i evaluacija	23
KONSULTACIJE	23
Pasivne konsultacije	25
REZIME I PREPORUKE	25

Skraćenice

BiH	Bosna i Hercegovina
FBIH	Federacija Bosne i Hercegovine
RS	Republika Srpska
IFC	International Finance Corporation/Međunarodna finansijska korporacija
OECD	Organisation for Economic Cooperation and Development/Organizacija za ekonomsku saradnju i razvoj
EU	European Union / Europska Unija
MMF	Međunarodni monetarni fond
RIA	Regulatory Impact Assessment/ Analiza utjecaja propisa
CCS	Cost Compliance Savings/ metodologije utvrđivanja troškova usklađenosti
CBA	Cost Benefit Analysis/analiza troška i cijena
JP	javno preduzeće
d.d.	dioničko društvo
d.o.o.	društvo s ograničenom odgovornošću
KM	konvertibilna marka
USD	američki dolar
UP FBiH	Udruženje poslodavaca Federacije BiH
KOMVP	Komisija za vrijednosne papire Federacije BiH
SSS BiH	Savez samostalnih sindikata Bosne i Hercegovine
FUZIP	Federalna uprava za inspekcijske poslove
PKSA	Privredna komora Kantona Sarajevo

UVOD

U cilju unapređenja ekonomskog prostora Federacije BiH neophodno je sprovesti brojne aktivnosti na usklađivanju poslovnog okruženja. Poslovno okruženje u FBiH karakteriziraju brojna regulatorna ograničenja, zastarjeli, nejasni i neprimjenjivi propisi, te sporost u postupanju nadležnih organa. Ovim se značajno usporava proces ukupnog ekonomskog razvoja, a između ostalog i nameću značajni ekonomski troškovi privrednim subjektima.

S tim u vezi, Vlada Federacije BiH je svojim Programom rada za period 2012. – 2014. kao strateški prioritet identificirala intenziviranje privrednog razvoja, te utvrdila da će naglasak u ovom period biti na jačanju domaćeg tržišta i uklanjanju barijera. Između ostalog, neophodno je poduzeti snažene mjere na smanjenju administrativnih barijera i opterećenja privrednim subjektima, prije svega u oblasti otpočinjanja poslovanja (registracija firme itd.). U skladu sa postavljenim ciljevima u oblasti poslovanja i funkcionisanja privrednih društava neophodno je usvojiti nove europske standarde korporativnog upravljanja. Istovremeno moraju se ustanoviti efikasni mehanizmi za praćenje primjene tih standarda.

Zakon o privrednim društvima Federacije BiH („Službene novine Federacije BiH“, br. 23/99, 45/00, 2/02, 6/02, 29/03, 68/05, 91/07, 84/08, 88/08, 7/09 i 63/10) je sistemski zakon koji reguliše ove oblasti čija je implementacija direktno povezana za ostvarenjem postavljenih ciljeva Vlade FBiH. Zakon je u primjeni od 1999. godine i od tada do danas je pretrpio niz izmjena i dopuna. U periodu od od 2000. do 2010. godine trećina ukupnog teksta zakona je izmijenjena, odnosno u 100 članova su izvršene materijalne izmjene i dopune, 18 članova je brisano, tri nova člana su uvedena, a izvršene su i brojne tehničko-terminološke korekcije. Značajnije izmjene su izvršene tokom 2003. godine, pogotovo uzimajući u obzir obim, te sam pristup usvajanju izmjena i njihov pravno-sistemski učinak. Te izmjene su temeljene na usklađivanju zakona s principima Organizacije za ekonomsku saradnju i razvoj (OECD), direktivama Evropske unije (EU), a u određenoj mjeri je izvršeno i približavanje potrebama poslovne prakse prema dotadašnjim iskustivima. Iako je pretrpio brojne izmjene i dopune, te je prijedlog prečišćenog teksta dostavljen na nadležno postupanje zakonodavno-pravnim komisijama oba doma Parlamenta Federacije Bosne i Hercegovine još 2009. godine, Parlament Federacije BiH do danas nije utvrdio prečišćeni tekst ovog Zakona.

Imajući u vidu značaj ovog Zakona u postizanju napretka i ispunjavanju zahtjeva vezanih za proces približavanja Evropskoj Uniji, revizija i izmjene postojećeg Zakona o privrednim društvima su identificirane kao jedan od preduvjeta obuhvaćenih stand by aranžmanom sa Međunarodnim montarnim fondom (MMF). Akcenat se i ovdje stavlja, između ostalog na poslovno okruženje pri čemu je cilj privlačenje što većeg broja investicija, kako domaćih, tako i stranih, a kojima će se podržati srednjeročni ekonomski rast. Vlada FBiH je opredjeljena da nastavi ulagati napore s ciljem pojednostavljenja postupaka i jačanja transparentnosti u ovoj oblasti.

Kada je u pitanju poslovno pravo i regulisanje oblasti osnivanja i poslovanja privrednih društava, na nivou EU je uspostavljen sistem s ciljem jačanja jedinstvenog tržišta Unije. Ova oblast je u EU regulisana kroz 12 ključnih direktiva, te brojne vezane pravne akate. Legislativa zemalja članica je po ovom pitanju u najvećoj mjeri usaglašena, pogotovo po pitanju osnivanja društava, uspostavljanja poslovnih registara, transparentnosti poslovanja, načela korporativnog upravljanja i slično.

Ne postoji obaveza domaćih vlasti da usklade zakonodavstvo u ovoj oblasti s EU, ali se članovima 70. i 87. Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju sa EU predviđa saradnja u pogledu postepenog usklađivanja postojećih zakona i budućeg zakonodavstva s pravnom tečevinom Unije, ali i da se ojača provođenje ekonomske reforme, s ciljem jačanja privrede, poslovnog okruženja i ekonomskih politika. Cilj je omogućiti slobodno i jednostavno upsostavljanje i registraciju privrednih društava, jačanje efikasnosti i konkurentnosti društava, jačanje kapaciteta za prekograničnu saradnju, te modernizacija zakona, principa registracije, poslovanja, korporativnog upravljanja.

Iskustva u dosadašnjoj primjeni zakona ukazuju da postoje nedostaci koji iziskuju otklanjanje. Također, kretanja u regionu (Hrvatska, Srbija, Slovenija) ukazuju da je ovaj zakon podložan stalnim izmjenama, te iziskuje stalnu reviziju ili usvajanje novih Zakona.

Vezani zakoni i podzakonski akti

Pripremom novog teksta Zakona o privrednim društvima u Federaciji BiH, biti će neophodno izvršiti reviziju i usklađivanje ostalih povezanih zakona. Među najvažnije spadaju:

- Zakon o registraciji poslovnih subjekata FBiH („Službene novine Federacije BiH“, br.: 43/09, 27/05, 68/05);
- Zakon o poreznoj upravi FBiH („Službene novine Federacije BiH“, br.:33/02, 28/04, 57/09, 40/10, 27/12, 7/13);
- Zakon o klasifikaciji djelatnosti FBiH („Službene novine Federacije BiH“, broj: 64/07);
- Zakon o poticaju razvoja male privrede FBiH („Službene novine Federacije BiH“, br.: 19/06, 25/09, 35/09);
- Zakon o računovodstvu i reviziji u FBiH („Službene novine Federacije BiH“, broj: 32/05);
- Zakon o radu FBiH („Službene novine Federacije BiH“, br.: 43/99, 32/00, 29/03);
- Zakon o turističko-ugostiteljskoj djelatnosti FBiH („Službene novine Federacije BiH“, broj: 32/09);
- Zakon o unutrašnjoj trgovini FBiH („Službene novine Federacije BiH“, broj: 40/10);
- Zakon o federalnim upravnim pristojbama i tarifi federalnih upravnih pristojbi („Službene novine Federacije BiH, br.:6/98, 8/00);
- Zakon o politici direktnih stranih ulaganja u BiH („Službeni glasnik BiH“, br.:17/98, 13/03, 48/10);
- Zakon o kretanju i boravku stranaca i azilu BiH („Službeni glasnik BiH“, br.:36/08, 87/12);
- Zakon o konkurenciji u BiH („Službeni glasnik BiH“, br.: 48/05, 76/07, 80/09);
- Zakon o javnim preduzećima FBiH („Službene novine Federacije BiH“, broj: 08/05, 81/08 i 22/09);
- Zakon o preuzimanju dioničkih društava u Federaciji ("Službene novine Federacije BiH, broj: 7/06);
- Zakon o javnim preduzećima u Federaciji BiH ("Službene novine Federacije BiH, broj: 8/05);
- Zakon o bankama („Službene novine Federacije“, br.: 39/98, 32/00, 48/01, 27/02, 41/02, 58/02, 13/03, 19/03 i 28/03);
- Zakon o sudovima u Federaciji BiH ("Službene novine Federacije BiH", br.:38/05, 22/06) (članom 24. ovog Zakona su navedeni opštinski sudovi koji vrše poslove upisa u registar);

- Zakon o likvidacijskom postupku ("Službene novine Federacije BiH", broj: 29/03);
- Zakon o stečajnom postupku ("Službene novine Federacije BiH", br.:29/03, 42/06);
- Zakon o privrednim komorama u Federaciji BiH („Službene novine Federacije BiH“, br.:35/98, 34/03);
- Zakon o osiguranju imovine i lica („Službene novine Federacije BiH“, br.:2/95, 14/97);
- Zakon o društvima za upravljanje fondovima i o investicionim fondovima („Službene novine Federacije BiH“, br.:41/98, 36/99, 36/00, 27/02, 36/00, 27/02, 44/02, 50/03, 70/04);
- Zakon o finansijskoj konsolidaciji privrednih društava nije jos uvijek usvojen-nalazi se u parlamentarnoj proceduri;
- Uredba o metodologiji za pripremu programa i izradu početne bilance preduzeća za privatizaciju ("Službene novine Federacije BiH", broj: 10/98);
- Uredba o vanrednim mjerama zaštite državne imovine i kapitala u privrednim društvima koja obavljaju djelatnost proizvodnje ili prometa naoružanja i vojne opreme u FBiH ("Službene novine Federacije BiH", broj: 3/10);
- Uredba o usavršavanju predsjednika i članova nadzornih odbora i uprava privrdnih društava s većinskim učešćem državnog kapitala ("Službene novine Federacije BiH", broj: 11/09);
- Uredba o posebnim uslovima koje moraju ispunjavati privredna društva i druga prva lica da bi se mogla registrovati za obavljanje stručnih poslova izrade planskih dokumenata ("Službene novine Federacije BiH", broj: 29/07);
- Uredba o pravilima promjene strukture kapitala preduzeća po osnovu zajedničkog ulaganja ("Službene novine Federacije BiH", broj: 73/06);
- Uredba o uslovima koje je preduzeće odnosno drugo pravno lice dužno da ispunjava u pogledu broja zaposlenih radnika radi obavljanja registrovane djelatnosti ("Službene novine Federacije BiH", broj: 15/98);
- Pravilnik o upravljanju dioničkim društvima ("Službene novine Federacije BiH", broj: 19/10);

Ciljevi

Vlada Federacije BiH je svojim zaključkom od 27.09.2012. godine u saradnji s Međunarodnom finansijskom korporacijom (IFC), a u okviru Projekta poboljšanja poslovnog okruženja pristupila pripremi Izvještaja o analizi uticaja propisa na važeći Zakon o privrednim društvima u Federaciji BiH, s ciljem utvrđivanja teksta prednacrtu novog okvira. Federalno ministarstvo energije, rudarstva i industrije je kao resorno ministarstvo formiralo Radnu grupu za pripremu Izvještaja i prednacrtu Zakona.

U sveobuhvatnom procesu izrade Izvještaja implementirane su slijedeće faze – istraživanje trenutne situacije, konsultacije, priprema prijedloga Izvještaja, istraživanje putem upitnika, te procjena troškova primjenom metodologije utvrđivanja troškova usklađenosti (CCS).

Radna grupa je u saradnji sa IFC-om detaljnom analizom identificirala ključne probleme koji se javljaju prilikom primjene pojedinih odredbi postojećeg Zakona o privrednim društvima. Nastojanja Grupe i Ministarstva kao predlagača su usmjerana ka analizi najkritičnijih oblasti Zakona gdje nisu jasno utvrđena najbolja rješenja.

S tim u vezi, u okviru ovog Izvještaja, će se analizirati slijedeće oblasti:

- registracija privrednog društva, uključujući registraciju podružnica, neophodnu dokumentaciju, preduvjete za početak obavljanja djelatnosti, itd.
- korporativno upravljanje
- način uspostavljanja i upravljanja u kontekstu povezanih društava.

Radna grupa će u pripremi ovog Izvještaja detaljno analizirati navedene oblasti, predložiti moguće opcije za rješavanje određenih pitanja, te doći do najkvalitetnijih rješenja. Rješenja identificirana i usvojena kao najbolja u ovom Izvještaju će poslužiti kao osnova za unapređenje postojećeg zakonskog okvira.

DEFINIRANJE PROBLEMA

Usvajanjem Zakona o preduzećima u FBiH 1995. godine napušten je koncept podjele privrednih društava na temelju vlasničkog udjela. Analizom odredbi ovog Zakona utvrđeno je da on u dovoljnoj mjeri ne uređuje sva pitanja u vezi s osnivanjem, upravljanjem, statusnim promjenama i prestankom preduzeća što ga je činilo nepotpunim u odnosu na uporedna zakonska rješenja koja su regulisala ovu oblast. U skladu s konceptom tranzicije ekonomskog sistema u BiH, razvijali su se institucionalni i zakonodavni okviri tržišta kapitala, te se nametnula potreba za donošenjem novog Zakona o privrednim društvima koji stupa na snagu 1999. godine. Ovaj Zakon treba posmatrati u kontekstu novonastalih promjena u procesu tranzicije prema tržišnoj ekonomiji koji je utemeljen na dominaciji privatnog vlasništva, funkcionisanju tržišta kapitala, rada i robe, osposobljavanje privrednih subjekata za direktna ulaganja, ali i opštim pravilima prilikom osnivanja, upravljanja, statusnih promjena, prenosa vlasništva i zaštiti interesa ulagača i povjerilaca.

Generalni cilj ovog izvještaja je da procijeni različite opcije za reformu ovog Zakona, odnosno njegovih najkritičnijih dijelova. RIA izvještaj bi trebao osigurati informacije Vladi Federacije BiH o različitim opcijama u svrhu dostizanja spomenutih ciljeva, te predložiti opciju za njihovu bolju implementaciju postojećih administrativnih procedura. Ovi dokazi bi trebali omogućiti da se naprave racionalni i dosljedni izbori mogućih regulatornih mjera. Postoji nekoliko kriterija odlučivanja koji se uobičajno koriste kod ovakve analize, uključujući: princip koristi i troškova, ekonomska analiza troškova i koristi, tzv. Cost benefit analysis (CBA), princip troškovne učinkovitosti, procjena rizika ili diskontiranje i vremenska preferencija. Sve ove metode su usko povezane i koriste ekonomske vrijednosti za koristi i troškove. Prilikom procjene uticaja potrebno je uzeti u obzir pojavu koristi i troškova kroz vrijeme, te ukazati na neizvjesnost i rizik koji su povezani s time. Cilj je kvalitativnom i kvantitativnom analizom doći do rješenja kojim će se pojačati postojanje na tržištu, ali i tržišna konkurencija.

Dosadašnjom primjenom odredbi važećeg Zakona o privrednim društvima u praksi uočeno da one imaju određeni broj značajnih nedostataka koji negativno djeluju na nesmetan rad i funkcionisanje organa upravljanja i poslovanje privrednih društava, a što bez sumnje negativno djeluje na cjelokupan poslovni ambijent i privlačenje novih investicija. Općenito, Radna grupa Vlade Federacije BiH je odlučila da bi se, u okviru identificiranih oblasti Zakona, trebale razmotriti tri opcije za reformu ovog Zakona, odnosno da se za svaku oblast utvrdi da li je izmjena zakona neophodna ili se može zadržati u neizmijenjenom obliku, da li je dovoljno prečistiti postojeći tekst Zakona, ili je ipak neophodno poduzeti sveobuhvatnu reformu, te sistemski unaprijediti odredbe Zakona usvajanjem novog teksta Zakona i adekvatnim usklađivanjem ostalih vezani propisa u FBiH.

Registracija privrednog društva

Na osnovu prikupljenih informacija i rezultata poduzetih aktivnosti, proizilazi da je postojeća procedura registracije privrednih društava na teritoriji Federacije BiH komplikovana, skupa i spora, što predstavlja prepreku za privlačenje stranih investicija, osnivanje novih privrednih društava, veći broj radnih mjesta, te poboljšanje cjelokupnog poslovnog okruženja.

U skladu s odredbama Zakona o privrednim društvima, podaci o privrednim društvima se upisuju u javni registar društava koji vodi institucija određena posebnim zakonom kojim se uspostavlja i utvrđuje organizacija i način rada javnog registra pravnih lica. Registracija predstavlja zakonom propisan i dokumentovan upis propisanih podataka i pravnih stanja privrednog subjekta u javni ili drugi registar. U Federaciji BiH je nadležnost sudova da vode registre privrednih subjekata.

Jedan od problema u ovoj oblasti je problem neusklađenosti između Zakona o privrednim društvima u FBiH kao materijalnog i Zakona o registraciji poslovnih subjekata u Federaciji BiH kao procesnog propisa kojim su propisani uslovi za registraciju privrednih društava zbog čega se javlja neujednačenost u postupanju registarskih sudova.

Po harmoniziranom pravu EU, nije moguća registracija više privrednih društava u bilo kojoj državi članici sa istom ili sličnom firmom ili pak osnivanje novih društava u drugim državama pod firmama (imenima) koje bi izazvale zabunu i nelojalnu konkurenciju na tržištu. Da bi se izbjegla pravna nesigurnost i takva mogućnost registracije i poslovanja privrednih društava u Federaciji BiH, što je u sadašnjoj organizaciji vođenja sudskih registara na kantonalnom nivou moguće, nužno je usvojiti navedeni standard EU, kako bi se izbjegle negativnosti dupliranja firmi, pogotovo u entitetima. Uvođenje jednoobraznog elektronskog načina vođenja javnog registra ili obrade podataka proizilazi iz člana 4. stav 2. Zakona o registraciji poslovnih subjekata Federacije BiH kojim je propisano da ostvarenje prava uvida u podatke glavne knjige registra koji se vodi u elektronskom obliku, te davanje izvoda iz glavne knjige registra dužan je omogućiti svaki registarski sud, bez obzira na to da li taj sud proveo postupak registracije poslovnog subjekta. U poglavlju III istog Zakona, taksativno su navedeni Obavezni podaci registra, te u poglavlju V detaljno navedene isprave i drugi akti neophodni za upis pojedinačnih oblika poslovnih subjekata u Registar. Zakon o registraciji poslovnih subjekata u Federaciji BiH s tim u vezi detaljno i sistematično uređuje postupak na osnovu kojeg nadležni registarski sud postupa i odlučuje o upisu u registar.

Zakon o privrednim društvima također u svom poglavlju VII uređuje pitanje Registra društava. Ovim poglavljem je svojevremeno predviđeno uspostavljanje registra, organizacija i način rada. Nakon usvajanja Zakona o registraciji poslovnih subjekata u Federaciji BiH, nije izvršeno usklađivanje paralelnih odredbi, te s tim u vezi, postoje određena odstupanja između ova dva Zakona. U praksi su česti slučajevi gdje se različite isprave i drugi akti traže u postupku registracije subjekata. Iako su akti detaljno pobrojani u Zakonu o registraciji poslovnih subjekata u zavisnosti i od vrste subjekta, u sudskoj praksi je ustaljeno postupanje isključivo u skladu s poglavljem VII Zakona o privrednim društvima, te s tim u vezi je proširen prostor za neujednačenost.

Postupak upisa poslovnog subjekta u Registar društava u Federaciji BiH poslovni sektor košta u prosjeku oko 2 miliona USD.¹ Ovom analizom je obuhvaćen i minimalni iznos osnivačkog kapitala za društva s ograničenom odgovornošću, kao najčešći oblik privrednog društva. Imajući u vidu, pokrenutu inicijativu za smanjenjem iznosa osnivačkog kapitala u Republici Srpskoj (izmjenama i dopunama Zakona o privrednim društvima RS, planira se umanjeње osnivačkog kapitala na 1000 KM s ciljem jednostavnijeg i intenzivnijeg pokretanja poslovanja), te kretanjima u regionu (Hrvatska, Srbija), neophodno je razmotriti

¹ Podaci preuzeti od registarskih sudova u Federaciji BiH za sve obavljene registracije u 2012. Godini.

pojednostavljenje i u ovom segmentu, s ciljem usklađivanja sa kretanjima u okruženju, jačanja konkurentnosti Federacije BiH, te poboljšanja poslovanja. Nadalje, kod registracije privrednih društava, neophodno je omogućiti brzo i jeftino prikupljanje potrebnih dokumenata, kao osnivačkih akata i drugih isprava koje moraju biti notarski obrađene.

U segmentu postupka registracije poslovnih subjekata, kao jedna od ključnih prepreka za poslovno okruženje identificiran je postojeći član 7. Zakona o privrednim društvima, odnosno nemogućnost primjene istog. Naime, postojeće zakonsko rješenje je nastalo izmjenom člana 7. u stavovima 2 - 4 tokom 2008.godine, a njima su nametnute odredbe da se određene djelatnosti mogu obavljati samo uz prethodnu saglasnost nadležnog organa, odnosno da društvo može početi s obavljanjem djelatnosti danom upisa u registar društava i kada organu nadležnom za inspekcijski nadzor dostavi obavještenje o početku obavljanja djelatnosti. Ispunjenost ovih uvjeta utvrđuje nadležni organ u postupku inspekcijskog nadzora. Ovim članom nije definisano koji organ je nadležan u ovom slučaju, a ne pravi se ni razlika između registracije i početka obavljanja djelatnosti. U praksi ovo rješenje nije provodivo zbog jasne kolizije između pomenutih stavova, ali i nenadležnosti inspekcijskih organa da utvrđuju ispunjenost uvjeta. S tim u vezi je zaključeno da je neophodno pronaći modus na osnovu kojeg bi se ova dva pojma jasno razgraničila.

Dalji nedostatak u postojećem Zakonu, jeste i nepozivanje i nepreciziranje uloge notara u postupku registracije. Naime, odredbe Zakona o privrednim društvima u Federaciji Bosne i Hercegovine temelje se na Zakonu o javnom bilježništvu koji je donesen 1999. godine i koji nikada nije implementiran. Notarska obrada predviđena Zakonom o notarima nije predviđena i uvrštena u Zakon o privrednim društvima, niti Zakon o registraciji poslovnih subjekata. Zakon o notarima do danas nije usaglašen sa ovim zakonima. Ovim zakonima se propisuje samo ovjera akata o osnivanju privrednih društava, ali nije precizirano da je riječ o notarsko obrađenim ispravama, kako je to propisano u Zakonu o notarima i kako se primjenjuje u sudovima. Neophodno je precizirati i jasno odrediti u kojim slučajevima je neophodna notarska obrada, koja je uloga notara, te detaljno pregledati raspon naknada koje se odnose na ove aktivnosti.

Registracija privrednog društva – predložene opcije

Opcija A: Zadržati sadržaj Zakona o privrednim društvima u neizmijenjenom obliku u dijelu koji se odnosi na registraciju privrednog društva

Opcija A se sastoji u zadržavanju Zakona u postojećem obliku, odnosno zadržavanja odredbi koje se vezuju za proces upisa u Registar društava, početak poslovanja, te neophodnu dokumentaciju i osnivački kapital.

Prednosti

Nadležne institucije (ministarstva, sudovi, inspektorati) nastavljaju primjenjivati odredbe Zakona kao i do sada, koristeći svoje diskreciono pravo prilikom donošenja odluka.

Nadležne institucije (ministarstva, inspekcije, sudovi) su u skorije vrijeme ubrzale proces izdavanja odobrenja za rad. Ukoliko ima dovoljno resursa i vremena, procedure ne mora jasno otežavati cjelokupni proces.

Nedostaci

Procedura upisa u Registar društava je veoma komplicirana i skupa, pri čemu se subjekti susreću s neusklađenim rokovima, nejasnim zakonskim odredbama, različitoj zahtijevanoj dokumentaciji i neusklađenim postupanjima nadležnih organa. Procedure u praksi su različite, stvaraju pravnu nesigurnost i netransparentnost u procesu.

Nije utvrđena nadležnost u pojedinim procedurama, odnosno ne postoji razlika između registracije i početka obavljanja djelatnosti. Nije jasno utvrđena nadležna institucija niti kriteriji za utvrđivanje ispunjavanja uvjeta za početak obavljanja djelatnosti. Resorno ministarstvo nema osnova za rješavanja zahtjeva, dok inspekcijски organi ne mogu u potpunosti svoje postupanje uskladiti s odredbom zakona.

Postoje odstupanja u regulativi koja ne podržavaju jedinstvenost ekonomskog prostora u BiH, jer postoje već odstupanja u visini osnivačkog uloga prilikom registracije društva s ograničenom odgovornosti, kao najčešćeg oblika privrednog društva. Imajući u vidu smanjenje osnivačkog kapitala na 1000 KM u RS, te već umanjene iznose osnivačkih uloga u regionu, različiti uvjeti vezani za obavezni osnivački kapital i registraciju narušavaju ravnotežu jedinstvenog ekonomskog prostora, te slabe konkurentnost u FBiH.

Opcija B: Prečistiti tekst postojećeg Zakona o privrednim društvima u dijelu koji se odnosi na registraciju privrednog društva

Ova opcija podrazumijeva pripremu i usvajanje prečišćenog teksta Zakona o privrednim društvima Federacije BiH. Naime, iako je pretrpio brojne izmjene i dopune, te je prijedlog prečišćenog teksta dostavljen na nadležno postupanje zakonodavno-pravnim komisijama oba doma Parlamenta Federacije Bosne i Hercegovine još 2009. godine, Parlament Federacije BiH do danas nije utvrdio prečišćeni tekst ovog Zakona. Izborom ove opcije ne bi došlo do značajnije izmjene odredbi i teksta ovog Zakon, već bi se prečišćenom verzijom ublažila pravna nesigurnost i nejasnoća izazvana brojnim izmjenama i dopunama u proteklih 13 godina.

Prednosti

Veća pravna sigurnost i transparentnost odredbi Zakona o privrednim društvima, nakon zvaničnog usvajanja prečišćenog teksta. Zbog velikog broja izmjena i dopuna, mnoge oblasti su nejasno i neprecizno regulisane, što u konačnici dovodi do neusaglašenih procedura i različitih tumačenja pojedinih odredbi.

Nedostaci

Nema suštinskog unaprijeđenja Zakona, usvajanjem prečišćene verzije teksta, jer ne dolazi predmetnih izmjena. Proces upisa u Registar, te neusklađenost propisa će i dalje utjecati na sam postupak upisa, te početak obavljanja djelatnosti ili slabljenje konkurentnosti u ovom segmentu.

Opcija C: Sistemski unaprijediti odredbe Zakona, odnosno izvršiti reformu Zakona, usvajanjem novog teksta Zakona i usklađivanjem ostalih vezanih propisa u FBiH s fokusom na registraciju privrednog društva

Ova opcija podrazumijeva suštinsko unaprijeđenje odredbi ovog Zakona. Riječ je o sveobuhvatnoj reformi kojom bi se modernizirao okvir za identificirane oblasti regulisane ovim propisom. Ovakvim pristupom bi se riješile postojeće nedoumice i umanjila pravna nesigurnost. Također, ovim pristupom bi se identifikovali vezani propisi, te njihovim izmjenama i dopunama bi se izvršila sveobuhvatna sistemska reforma.

Prednosti

Neophodan nov zakonski okvir, u skladu sa Nomotehničkim pravilima za izradu zakona i drugih propisa FBiH, odnosno Jedinostvenim pravilima za izradu pravnih propisa u institucijama BiH, ukoliko se mijenja ili dopunjuje više od jedne trećine, odnosno jedne polovine članova osnovnog propisa, potrebno je pristupiti donošenju novog propisa.² Imajući u vidu činjenicu da je više od polovine postojećeg Zakona bilo predmet izmjena i dopuna, neophodno je utvrditi prijedlog novog teksta zakona.

Jasan, precizan i usklađen zakonski okvir, usvajanjem novog teksta Zakona o privrednim društvima bi se otklonili svi postojeći nedostaci, omogućila modernizacija i unapređenje ovog propisa, te u potpunosti otklonila pravna nesigurnost i ojačala konkurentnost tržišta FBiH. Ovim pristupom bi se odogovorilo i na zahtjeve postavljenje od strane Europske komisije u kontekstu procesa stabilizacije i pridruživanja, te usklađivanja s drugim međunarodnim standardima.

Jačanje jedinstvenog ekonomskog prostora u BiH, usvajanjem jasnih odredbi Zakona o privrednim društvima, te usklađivanjem određenih parametara (visina osnivačkog uloga, kriteriji za početak obavljanja djelatnosti, upotreba notarski ovjerene dokumentacije, te ostala dokumentacija) jača se jedinstven ekonomski prostor u BiH, te kreiraju istovjetni kriteriji za registraciju i početak obavljanja djelatnosti. Na taj način se unapređuje poslovno okruženje u Federaciji BiH i jača njena konkurentnost.

Ubrzan i jednostavniji postupak upisa u Registar društava, pojednostavljenjem i usklađivanjem zakonskog okvira će se otkloniti postojeće prepreke u postupku upisa društava u Registar, te umanjiti troškovi cjelokupnog procesa, tj. vrijeme trajanja postupka će se umanjiti, reducirat će se količina neophodne dokumentacije.

Manje radno opterećenje za uposlenike nadležnih institucija, novim odredbama Zakona o privrednim društvima bi se umanjilo radno opterećenje uposlenicima nadležnih institucija, jer bi se unaprijedio kvalitet procedure upisa u Registar, te otklonile nedoumice oko nadležnosti za pojedine odredbe Zakona.

² Nomotehnička pravila za izradu zakona i drugih propisa FBiH su usvojena od strane Vlade FBiH i trenutno su u parlamentarnoj proceduri. U Federaciji Bosne i Hercegovine do sada nije postojao propis, odnosno neki drugi akt kojim su bila uređena nomotehnička pravila koja služe za izradu federalnih zakona i drugih federalnih propisa, te se koriste Jedinstvena pravila za izradu pravnih propisa u institucijama Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik BiH“, broj 11/05), koja su donesena od strane domova Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine.

Nedostaci

Kompleksnost u osiguranju sprovođenja cjelokupne reforme, uslijed potrebe za izmjenom brojnih zakona i podzakonskih akata koji su vezani za Zakon o privrednim društvima, kao sistemski zakon. Ovo može potencijalno predstavljati poteškoću, jer su ključni politička volja i spremnost nadležnih institucija za sveobuhvatnom reformom.

Kompleksnost u osiguravanju pravilne primjene novih odredbi Zakona, sistemska izmjena Zakona će doprinijeti uvođenju i primjeni novih praksi. Potencijalna poteškoća može biti otpor nadležnih organa i službenika u primjeni novih odredbi.

Korporativno upravljanje

Korporativno upravljanje je sistem kojim se upravlja i nadziru kompanije ili korporacije; obuhvata skup postupaka upravljanja i kontrole dioničkih društava, posebno u slučaju kad je vlasnička struktura odvojena od upravljačke.

Kada je riječ o dijelu Zakona o privrednim društvima koji se bavi pitanjem korporativnog upravljanja, odnosno upravljačkih struktura društava i njihovim funkcionisanjem, nekoliko je spornih odredbi. Neophodno je jasno definisati ovlasti organa upravljanja dioničkim društvom (skupština, nadzorni odbor, upravni odbor i odbor za reviziju), te jasno razgraničiti njihove nadležnosti i mehanizme funkcionisanja.

Skupština

Mjesto i uloga Skupštine Društva korektno je postavljena. Način funkcioniranja skupštine u dovoljnoj mjeri podržava 2. i 3. OECD-ov princip korporativnog upravljanja (prava dioničara, jednak tretman dioničara). Moguća područja unapređenja u ovom dijelu su vezana za slijedeće odredbe:

- Član 244. Ko može podnijeti zahtjev za sazivanje skupštine, tačku 3., stav 1 potrebno je personalizirati u smislu da zahtjev za sazivanje skupštine može podnijeti ne odbor za reviziju, već član odbora za reviziju
- Član 246, stav 1, tačka 12, potrebno je razdvojiti u dvije tačke; izbor vanjskog revizora kao jedna tačka, te izbor i razrješenje članova odbora za reviziju kao zasebna tačka
- Član 248, stav 2, intencija ovog stava je nejasna

Nadzorni odbor

Nadzorni odbor morao bi imati status ključnog organa dioničarskog društva odgovornog za cjelokupno poslovanje društva. Nadzorni odbor trebao bi se pozicionirati na način kako odbore pozicionira i 6. OECD-ov princip korporativnog upravljanja (Odgovornost odbora).

U tom kontekstu posmatrano ključni član u okviru ovog dijela Zakona je član koji definira djelokrug rada odbora, odnosno nadležnost odbora (član 269). Pored naznačenih odrednica za koje je nadležan nadzorni odbor, nadzorni odbor bi morao obavljati i sljedeće zadatke:

- Strateško vođenje dioničarskog društva kroz usvajanja korporacijske i poslovne strategije, te planova poslovanja, uz autorizaciju svih odluka strateškog karaktera predloženih od strane uprave
- Izbor predsjednika uprave i odobravanja ostalih članova uprave na prijedlog predsjednika uprave (Ako nadzorni odbor ne bira predsjednika uprave onda nadzorni odbor i ne može da bude korporacijski organ odgovoran za funkcioniranje društva. Izbor predsjednika uprave je jedan od ključnih zadataka nadzornog odbora i prema 6. OECD-ovom principu korporativnog upravljanja)
- Potpisivanje menadžerskog ugovora sa predsjednikom uprave, te odobravanje svih ostalih menadžerskih ugovora unutar društva (Dati zadatak pretpostavlja i prethodno pregovaranje sa predsjednikom uprave, s tim da će se institut menadžerskog ugovora u većoj mjeri prokomentarisati u nastavku)

U okviru ovog dijela zakona trebalo bi dodatno definirati i slijedeća pitanja:

- Pitanje ugovora sa članovima nadzornog odbora. Nije logično da dati ugovor sa članovima nadzornog odbora potpisuje direktor društva (član 265, stav 2) u ime društva. Logičnije bi bilo da dati ugovor potpisuje predsjedavajući Skupštine na kojoj je imenovan nadzorni odbor ili neko od dominantnih predstavnika vlasnika koje ovlasti skupština.
- Pitanje sadržine ugovora sa članovima nadzornog odbora bi pored utvrđivanja djelokruga rada i odgovornosti trebalo biti regulirano i pitanje naknade, uz mogućnost ostvarivanja stimulativnih naknada u slučaju uspješnog poslovanja društva. (U Republici Hrvatskoj Zakonom o trgovačkim društvima u dijelu zakona koji nosi naziv "Naknade za rad članova nadzornog odbora" u članu 269 ostavljena je mogućnost da se "... članovima nadzornog odbora može za njihov rad platiti naknada koja se može odrediti sudjelovanjem člana odbora u dobiti društva", uz naznaku da "naknada mora biti primjerena poslovima koje obavlja član odbora i stanju društva." Ostaje nejasno zašto se navedeno rješenje ne primijeni i u Federaciji BiH, budući da je nadzorni odbor de facto i najodgovorniji organ u korporativnoj strukturi dioničarskog društva).
- Pitanje mogućnosti formiranja odgovarajućih pododbora od strane nadzornog odbora ne svoditi samo na dvije vrste (pod)odbora (odbor za naknade i odbor za imenovanje, član 269, tačka 8). Nadzorni odbor trebao bi imati slobodu da po potrebi formira i veći odgovarajući broj (pod)odbora ovisno o procjenjenim potrebama, s naznakom djelokruga rada i sastava svakog (pod)odbora.

Uprava

Uprava bi trebala imati status profesionalnog menadžmenta; profesionalnih menadžera koji strateški i operativno vode poslovanje samog društva, u koordinaciji sa nadzornim odborom. Svega šest članova Zakona dotiče pitanje uprave.

Sagledano kroz komentare izrečene za nadzorni odbor mjesto uprave trebalo definirati na sljedeće načine:

- Predsjednika uprave na mandat od četiri godine (u R Hrvatskoj mandat je pet godina) bira nadzorni odbor;
- Predsjednik uprave bira ostale članove uprave, čiji izbor verificira nadzorni odbor;

- Kao što i član 276 stav 3 naznačava, položaj, ovlaštenja, odgovornost i prava uprave uređuje se ugovorom, i to, moje mišljenje, menadžerskim ugovorom. Menadžerski ugovor bi kroz pregovarački proces artikulirao nadzorni odbor samostalno ili posredstvom za tu svrhu oformljenog (pod)odbora.
- Zakon bi morao promovirati institute “menadžerskog ugovora” i institut “profesionalnih menadžera”
- Zakonom bi se kroz veći broj članova trebalo dotaći pitanje sadržine menadžerskog ugovora uz mogućnost da se sa menadžerskim ugovorom(ima) upoznaju i članovi skupštine.

Menadžerski ugovor trebao bi sadržavati sljedeće elemente:

- formalno-pravni status profesionalnog menadžera i menadžerskog ugovora (profesionalni menadžer ne bi trebao imati status zaposlenika, već profesionalnog menadžera, što znači da se u slučaju otkaza ne može preraspodijeliti na neko drugo radno mjesto unutar društva);
- djelokrug rada i ovlaštenja profesionalnog menadžera (član 276, stav 1 šturo naznačava djelokrug rada uprave koja je prevashodno fokusirana na operativno vođenje poslovanje, uz odgovornost za zakonito poslovanje);
- parametri uspješnosti (performanse) poslovnog subjekta (i menadžera);
- naknade menadžerima koje bi pored plate trebale da sadrže i moguće stimulacije za uspješno poslovanje u vidu bonusa, participacije u dobiti ili dionicama društva.

(I R Hrvatska i R Srbija na različite načine dotiču pitanje kompenzacija članovima uprave, uz uvođenje stimulativnog oblika nagrađivanja. Tako u R Hrvatskoj članovi uprave mogu participirati u dobiti društva kao nagradu za uspješno poslovanje, član 246, stav 1, dok u R Srbiji ne mogu. Stimulativni dio naknada u R Srbiji veže se za mogućnost dodjele akcija, dionica, član 393, stav 1. Logično je da date vrste naknada moraju biti primjerene, kako to ističe Zakon o trgovačkim društvima u R Hrvatskoj, član 247, stav 1 “... odnosu posla koji obavlja član uprave i stanja društva”. I nedvojbeno je da se naknade menadžera trebaju “vezati” za kratkoročnu i dugoročnu uspješnost društva)

- prijevremeno razrješenje (ovaj dio ugovora definira kada i pod kojim uslovima može doći do prijevremenog razrješenja uz neprikosnoveno pravo nadzornog odbora da raskine ugovor kada procijeni da menadžer ne obavlja poslove iz svog djelokruga rada na odgovarajući način, uključujući i dimenziju kršenja organizacijskih vrijednosti i ružiranja organizacijskog identiteta i integriteta);
- Naznačeni elementi menadžerskog ugovora mogu se definirati i kroz pojedinačne članove ovog zakona, u smislu da jedan (ili više) član(ova) definira svaki pojedinačni element menadžerskog ugovora.

Sekretar društva

Dva člana Zakona dotiču pitanje sekretara društva, i to u dijelu Zakona koji tretira pitanje Uprave. Ako već pitanje sekretara društva nije prepoznato kao zasebna tačka Zakona, bilo bi logičnije da se članovi koji reguliraju status, mjesto i ulogu sekretara društva "vežu" za dio Zakona koji tretira Nadzorni odbor ili Skupštinu, ili, pak, da se locira na kraju cijelog poglavlja V (Upravljanje dioničkim društvom), iza prepoznatih organa upravljanja društvom.

Zakon predviđa da se pitanje izbora, imenovanja i razrješenja sekretara društva utvrđuje statutom, kao i da se međusobni odnosi u obavljanju poslova, kao i sva druga pitanja reguliraju putem ugovora. Možda bi se moglo Zakonom precizirati ko i kako bira sekretara društva, te ko potpisuje ugovor sa sekretarom društva. Djelokrug rada i odgovornost sekretara društva korektno je interpretiran kroz član 282 ovog Zakona.

Odbor za reviziju

Četiri člana Zakona dotiču pitanje odbora za reviziju kao obaveznog organa upravljanja dioničarskog društva. Potrebno je naznačiti ko mogu biti članovi odbora za reviziju, s naznakom da najmanje jedan član odbora za reviziju mora posjedovati certifikat ovlaštenog revizora.

Zakonom nije preciziran broj članova odbora za reviziji, niti je naznačeno da se to pitanje regulira statutom društva. Ostaje otvoreno pitanje i osobe koja potpisuje ugovor sa članovima odbora za reviziju.

Interni revizor

Kao što je i ranije naznačeno, Zakonom se ne dotiče pitanje internog revizora. Mjesto i status internog revizora trebalo biti definirano i ovim Zakonom.

Zaštita manjina u odlučivanju i pobijanju odluka skupštine

U našem pravu, u odnosu na zabranu konkurencije, provođenju statusnih promjena društva, propisana je odgovornost članova nadzornog odbora u izvršavanju obaveza kao i obaveza direktora i izvršnih direktora društva, da ih u slučaju štete može tužiti ne samo društvo već i dioničari. U ovom pogledu, nužno je usaglasiti pojedine odredbe zakona sa uporednim zakonodavstvima posebno u slučaju kada se dioničar izjasni protiv prijedloga odluke koja uzrokuje značajne promjene u društvu ili pravima dioničara koju je skupština usvojila.

Naime, članom 255. Zakona je propisano: „Dioničar koji je, pisanom izjavom dostavljenom nadzornom odboru prije datuma održavanja skupštine ili usmeno u zapisnik prije početka glasanja na skupštini, izjavio da se protivi prijedlogu odluke koja uzrokuje značajne promjene u društvu ili pravima dioničara, a koju je skupština potom usvojila, ima pravo u roku od osam dana od dana održavanja skupštine podnijeti pisani zahtjev da društvo otkupi njegove dionice, osim u slučaju restrukturiranja ili reorganizacije društva sa većinskim državnim kapitalom.“ Ovo pravo bi trebalo proširiti i u slučaju da se ne saglase sa izmjenama i dopunama statuta i u drugim opravdanim slučajevima.

Problem zaštite manjina posebno dolazi do izražaja kod dioničkog društva sa javnim upisom dionica, kao i kod društva čije dionice kotiraju na tržištima kapitala. To iz razloga što se samo sukcesivnim načinom javnim otkupom dionica javlja mnoštvo anonimnih dioničara, čiji je broj ponekad i veći od većinskih dioničara, ali oni zbog manjeg obima kapitala ne mogu odlučujuće uticati na rad dioničkog društva, jer se odluke u skuštini donose većinom glasova. Zbog toga, manjinski dioničari mogu da zatraže zaštitu svojih interesa ukoliko su ugroženi ponašanjem većine dioničara, kao i kad je ponašanje dioničara protivno zakonu i statutu društva, odnosno ako je na štetu dioničkog društva kao pravnog subjekta. U hrvatskom pravu, odluka skupštine se može pobijati ako je donesena protivno zakonu i statutu društva, a u Sloveniji, svaki dioničar može pobijati odluku skupštine ako je ona u suprotnosti sa ciljevima društva ili dobrim poslovnim običajima.

Korporativno upravljanje – predložene opcije

Opcija A: Zadržati sadržaj Zakona o privrednim društvima u neizmijenjenom obliku u dijelu koji se odnosi na korporativno upravljanje

Opcija A se sastoji u zadržavanju Zakona u postojećem obliku, odnosno zadržavanja odredbi koje se vezuju za pitanja korporativnog upravljanja, odnosno upravljačke strukture društava i njihovo funkcionisanje.

Prednosti

Odredbe zakona su korektno postavljene, odnosno u dovoljnoj mjeri su u skladu za 2. i 3. OECD-ovim principom korporativnog upravljanja (prava dioničara, jednak tretman dioničara).

Nedostaci

Ovlasti organa za upravljanje dioničkim društvom nisu jasno definisane, pri čemu je neophodno precizirati oblasti skupštine, nadzornog odbora, upravnog odbora i odbora za reviziju, te razgraničiti njihove nadležnosti i mehanizme funkcionisanja.

Ugovori sa članovima nadzornog odbora nisu dovoljno precizirani, odnosno potrebno je dodatno definisati određena pitanja. Primjerice, ugovore sa članovima nadzornog odbora potpisuje direktor društva u ime društva, ili pitanje naknade nije definisano iako je nadzorni odbor ujedno i najodgovorniji organ u okviru dioničarskog društva.

Status uprave društva je nedovoljno definisan, svega 6 članova zakona definišu ovo pitanje. Pitanje sekretara društva se ne tretira zasebno, već kao dio uprave, pri čemu se ostavlja da se izbor, imenovanje i razrješenje sekretara društva utvrđuju statutom.

Opcija B: Prečistiti tekst postojećeg Zakona o privrednim društvima u dijelu koji se odnosi na korporativno upravljanje

Ova opcija podrazumijeva pripremu i usvajanje prečišćenog teksta Zakona o privrednim društvima Federacije BiH. Naime, iako je pretrpio brojne izmjene i dopune, te je prijedlog prečišćenog teksta dostavljen na nadležno postupanje zakonodavno-pravnim komisijama oba doma Parlamenta Federacije Bosne i Hercegovine još 2009. godine, Parlament Federacije BiH do danas nije utvrdio prečišćeni tekst ovog Zakona. Izborom ove opcije ne bi došlo do značajnije izmjene odredbi i teksta ovog Zakon, već bi se prečišćenom verzijom

ublažila pravna nesigurnost i nejasnoća izazvana brojnim izmjenama i dopunama u proteklih 13 godina.

Prednosti

Veća pravna sigurnost i transparentnost odredbi Zakona o privrednim društvima, nakon zvaničnog usvajanja prečišćenog teksta. Zbog velikog broja izmjena i dopuna, mnoge oblasti su nejasno i neprecizno regulisane, što u konačnici dovodi do neusaglašenih procedura i različitih tumačenja pojedinih odredbi.

Nedostaci

Nema suštinskog unaprijeđenja Zakona, usvajanjem prečišćene verzije teksta, jer ne dolazi predmetnih izmjena. Oblast korporativnog upravljanja ostaje nepromijenjena.

Opcija C: *Sistemske unaprijediti odredbe Zakona, odnosno izvršiti reformu Zakona, usvajanjem novog teksta Zakona i usklađivanjem ostalih vezanih propisa u FBiH u dijelu koji se odnosi na korporativno upravljanje*

Ova opcija podrazumijeva suštinsko unaprijeđenje odredbi ovog Zakona. Riječ je o sveobuhvatnoj reformi kojom bi se modernizirao okvir za identificirane oblasti regulisane ovim propisom. Ovakvim pristupom bi se riješile postojeće nedoumice i umanjila pravna nesigurnost. Također, ovim pristupom bi se identifikovali vezani propisi, te njihovim izmjenama i dopunama bi se izvršila sveobuhvatna sistemska reforma.

Prednosti

Neophodan nov zakonski okvir, u skladu sa Nomotehničkim pravilima za izradu zakona i drugih propisa FBiH, odnosno Jedinostvenim pravilima za izradu pravnih propisa u institucijama BiH, ukoliko se mijenja ili dopunjuje više od jedne trećine, odnosno jedne polovine članova osnovnog propisa, potrebno je pristupiti donošenju novog propisa.³ Imajući u vidu činjenicu da je više od polovine postojećeg Zakona bilo predmet izmjena i dopuna, neophodno je utvrditi prijedlog novog teksta zakona.

Jasan, precizan i usklađen zakonski okvir, usvajanjem novog teksta Zakona o privrednim društvima bi se otklonili svi postojeći nedostaci, omogućila modernizacija i unapređenje ovog propisa, te u potpunosti otklonila pravna nesigurnost i ojačala konkurentnost tržišta FBiH. Ovim pristupom bi se odogovorilo i na zahtjeve postavljenje od strane Europske komisije u kontekstu procesa stabilizacije i pridruživanja, te usklađivanja s drugim međunarodnim standardima.

Jačanje jedinstvenog ekonomskog prostora u BiH, usvajanjem jasnih odredbi Zakona o privrednim društvima, te paralelnim usklađivanjem određenih segmenata jača se jedinstven ekonomski prostor u BiH, te kreiraju istovjetni kriteriji funkcionisanja sistema korporativnog upravljanja. Na taj način se unapređuje poslovno okruženje u Federaciji BiH i jača njena konkurentnost.

³ Nomotehnička pravila za izradu zakona i drugih propisa FBiH su usvojena od strane Vlade FBiH i trenutno su u parlamentarnoj proceduri. U Federaciji Bosne i Hercegovine do sada nije postojao propis, odnosno neki drugi akt kojim su bila uređena nomotehnička pravila koja služe za izradu federalnih zakona i drugih federalnih propisa, te se koriste Jedinostvena pravila za izradu pravnih propisa u institucijama Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik BiH“, broj 11/05), koja su donesena od strane domova Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine.

Jasno definisane ovlasti organa za upravljanje dioničkim društvom (skupština, nadzorni odbor, upravni odbor i odbor za reviziju), pojednostavljenjem i usklađivanjem zakonskog okvira će se otkloniti postojeće nejasnoće. Primjerice, potrebno je dalje usklađivanje s 6. OECD-ovim principom korporativnog upravljanja u oblasti odgovornosti odbora.

Regulisano pitanje internog revizora, novim odredbama Zakona o privrednim društvima bi se definisalo mjesto i status internog revizora, te otklonile nedoumice vezane za ovo pitanje.

Nedostaci

Kompleksnost u osiguranju sprovođenja cjelokupne reforme, uslijed potrebe za izmjenom brojnih zakona i podzakonskih akata koji su vezani za Zakon o privrednim društvima, kao sistemski zakon. Ovo može potencijalno predstavljati poteškoću, jer su ključni politička volja i spremnost nadležnih institucija za sveobuhvatnom reformom.

Kompleksnost u osiguravanju pravilne primjene novih odredbi Zakona, sistemska izmjena Zakona će doprinijeti uvođenju i primjeni novih praksi. Potencijalna poteškoća može biti otpor nadležnih organa i službenika u primjeni novih odredbi.

Način uspostavljanja i upravljanja u kontekstu povezanih društava

Pravilo je da svaki poslovni subjekt samostalni pravni i ekonomski entitet koji nastupa na tržištu poslovanjem ostvaruje dobit. Međutim, u poslovnom svijetu je tendencija sve većeg povezivanja poslovnih subjekata, tako da su privredna društva uglavnom povezana. Pod povezanim društvima smatraju se pravno samostalna društva koja su povezana kapitalom i/ili poduzetničkim ugovorom.

Razlozi povezivanja se uglavnom svode na ostvarenje poslovnih ciljeva kao što su fiskalna prednost, podjela rizika, veća racionalizacija poslovanja, lakše upravljanje, širi izvori finansiranja, diktiranje uvjeta na tržištu i sprečavanje uzajamne konkurencije, efikasnije mjere za poboljšanje prodaje i slično.

Društva koja se povezuju po bilo kom osnovu i pravno se smatraju povezanim su uvijek samostalni pravni subjekti, iako između njih postoji određeni stepen ovisnosti. U skladu s tim, kod povezanih društava uvijek imamo pojam vladajućeg, kontrolnog, matičnog, dominantnog, upravljačkog ili društva majke u zavisnim društvima. Dakle, sve forme povezivanja odlikuju se i stavljanjem pod kontrolu jednog poslovnog subjekta s većinskim ili značajnim kapitalom u povezanim, zavisnim, podređenim, supsidijarnim, kontrolisanim i upravljačkim filijalnim društvima ili društvima kćerima.

Dakle, govorimo o suprotnosti između pravne situacije/nezavisnosti društva i njegovog samostalnog pravnog subjektiviteta u odnosu na faktičku situaciju, tj. konvergenciju ciljeva i moći odlučivanja. Savremeno pravo povezivanja privrednih društava mora voditi računa da na pravičan način zaštiti svojim normama zavisno društvo, njihove članove i povjerioce povezanih društava. Povezivanjem poslovnih subjekata stvaraju se vertikalne i horizontalne koncentracije koje najčešće rezultiraju monopolskom ili dominantnom pozicijom na tržištu. Stoga je općeprihvaćen standard povezivanja poslovnih subjekata putem finansijskog povezivanja ili strukturnog povezivanja. Ne mogu se stvarati oblici povezivanja koji su suprotni antimonopolskom pravu, jer opći interes države ima prednost u odnosu na interes povezanih društava. S tim u vezi povezivanje poslovnih subjekata se može zasnivati na

povezivanju putem kapitala učešćem jednog društva u drugom u cjelini ili djelimično, putem ugovora o vođenju poslova i stvarnih statusnopravnih povezivanja.

U Zakonu o privrednim društvima FBiH poglavlje VI definiše pojam povezanih društava. U tom kontekstu, povezana društva su: vladajuće i zavisno društvo, društva sa uzajamnim učešćem, holding i koncern. Pored definicija, u ovom poglavlju su sadržane i odredbe zajedničke za sva društva, kao i odredbe vezane za formiranje i funkcionisanje poslovnog udruženja.

U kontekstu ovog Zakona, potrebno je napomenuti da je i u ovom segmentu Zakon mijenjan s ciljem rješavanja pojedinačnog slučaja, a ne kreiranja sveobuhvatnog rješenja. Naime, izmjenama i dopunama u 2008. godini dio koji se odnosi na koncern dopunjen, kako bi se stvorio pravni osnov za prijenos udjela FBiH u rudnicima uglja na JP Elektroprivreda BiH. Dakle, izmjene Zakona donesene samo za potrebe ovog slučaja ne uzimajući u razmatranje ostale situacije, te da se ne radi o novom obliku društva, nego jednom od oblika povezivanja društava, što je uostalom bio prvi korak u realizaciji Akcionog plana koji se odnosi na jedinstven rudarski i elektroenergetski sektor.

Naime, Koncern EP BiH, kao oblik povezivanja privrednih društava, uspostavljen je nakon usvajanja ovih izmjena i to, zaključenjem ugovora o vođenju poslova između JP Elektroprivreda BiH d.d. – Sarajevo i zavisnih društava – 7 rudnika uglja. Shodno navedenom, JP EP BiH d.d. – Sarajevo je dioničko društvo i ima status vladajućeg društva u Koncernu EP BiH u kojem je povezano po kapitalu sa više privrednih društava iz oblasti rudarstva i proizvodnje opreme. Ta druga društva su zavisna društva.

Sličan primjer je i sa prelaskom iz društva s ograničenom odgovornošću u dioničko društvo. Naime, članom 62. stav 7. Zakona je predviđeno da društvo s ograničenom odgovornošću koje ispunjava kriterije za otvoreno d.d. prema ovom zakonu dužno je promijeniti oblik u dioničko društvo. Članom 107. istog Zakona je definisano da je otvoreno dioničko društvo čije su dionice emitovane putem javne ponude i koja ispunjavaju jedan od slijedećih kriterija: da se radi o bankama ili društvima za osiguranje ili da imaju osnovni kapital najmanje u iznosu od 4 miliona KM i najmanje 40 dioničara. Pomenute izmjene i dopune su također inicirane rješavanjem jednog konkretnog slučaja, bez detaljnijeg razmatranja daljih implikacija. Općenito, u ovakvim slučajevima se ne preporučuje formiranje d.d. jer se u tom slučaju može raditi o svojevrsnoj trgovini javnih dobara od općeg interesa; infrastrukture što je nedopustivo, npr: Željeznice Federacije BiH.

Općenito, u Federaciji BiH ne postoji Zakon koji bi regulisao učešće državnog kapitala u privrednim društvima. Vlada Federacije BiH je donijela dva akta koja se odnose na privredna društva sa sudjelovanjem državnog kapitala radi usaglašavanja s odredbama Zakona o privrednim društvima. U prvom slučaju, riječ je o Uredbi o vršenju ovlasti FBiH u privrednim društvima sa sudjelovanjem državnog kapitala, prema kojoj je punomoćnik državnog kapitala u skupštinama ovih društava dužan u svemu postupati sukladno obvezujućim naputcima organa FBiH koje ima ovlasti temeljem državnog kapitala.

Nadalje, Odlukom o utvrđivanju liste privrednih društava propisane su ovlasti koje vrše organi FBiH temeljem sudjelovanja državnog kapitala. Tako je određeno da Vlada Federacije BiH ove ovlasti izravno vrši u privrednom društvu ArcelorMittal Zenica d.o.o., dok te ovlasti u Fabrici duhana Mostar d.d. Mostar, Fabrici duhana Sarajevo d.d. Sarajevo, JP Bosanskohercegovačke šume Sarajevo i JP Šume Herceg-Bosne d.o.o. Mostar ima Federalno ministarstvo poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva.

Način uspostavljanja i upravljanja u kontekstu povezanih društava – predložene opcije**Opcija A: Zadržati sadržaj Zakona o privrednim društvima u neizmijenjenom obliku u dijelu koji se odnosi na način uspostavljanja i upravljanja u kontekstu povezanih društava**

Opcija A se sastoji u zadržavanju Zakona u postojećem obliku, odnosno zadržavanja odredbi koje rješavaju pitanja oblika i funkcionisanja povezanih društava.

Prednosti

Odredbe zakona su korektno postavljene, odnosno u obuhvataju definicije ključnih oblika povezanih društava.

Nedostaci

Poglavlje Zakona koje reguliše pitanje povezanih društava nije jasno strukturirano, navedene su samo definicije i zajedničke odredbe za sva povezana društva. Ovakva struktura može kreirati dodatnu netransparentnost i nedosljednost u primjeni.

Odredbe zakona su mijenjane ad-hoc, odnosno izmjene i dopune u poglavlju koje se odnosi na povezana društva su usvajane s ciljem rješavanja trenutnih problema na području FBiH. Pomenute izmjene i dopune nisu usvojene sistematično, nakon sprovedene detaljne analize.

Opcija B: Prečistiti tekst postojećeg Zakona o privrednim društvima u dijelu koji se odnosi na način uspostavljanja i upravljanja u kontekstu povezanih društava

Ova opcija podrazumijeva pripremu i usvajanje prečišćenog teksta Zakona o privrednim društvima Federacije BiH. Naime, iako je pretrpio brojne izmjene i dopune, te je prijedlog prečišćenog teksta dostavljen na nadležno postupanje zakonodavno-pravnim komisijama oba doma Parlamenta Federacije Bosne i Hercegovine još 2009. godine, Parlament Federacije BiH do danas nije utvrdio prečišćeni tekst ovog Zakona. Izborom ove opcije ne bi došlo do značajnije izmjene odredbi i teksta ovog Zakon, već bi se prečišćenom verzijom ublažila pravna nesigurnost i nejasnoća izazvana brojnim izmjenama i dopunama u proteklih 13 godina.

Prednosti

Veća pravna sigurnost i transparentnost odredbi Zakona o privrednim društvima, nakon zvaničnog usvajanja prečišćenog teksta. Zbog velikog broja izmjena i dopuna, mnoge oblasti su nejasno i neprecizno regulisane, što u konačnici dovodi do neusaglašenih procedura i različitih tumačenja pojedinih odredbi.

Nedostaci

Nema suštinskog unaprijeđenja Zakona, usvajanjem prečišćene verzije teksta, jer ne dolazi predmetnih izmjena. Poglavlje VI ostaje nepromijenjeno.

Opcija C: *Sistemske unaprijediti odredbe Zakona, odnosno izvršiti reformu Zakona, usvajanjem novog teksta Zakona i usklađivanjem ostalih vezanih propisa u FBiH u dijelu koji se odnosi na način uspostavljanja i upravljanja u kontekstu povezanih društava*

Ova opcija podrazumijeva suštinsko unaprijeđenje odredbi ovog Zakona. Riječ je o sveobuhvatnoj reformi kojom bi se modernizirao okvir za identificirane oblasti regulisane ovim propisom. Ovakvim pristupom bi se riješile postojeće nedoumice i umanjila pravna nesigurnost. Također, ovim pristupom bi se identifikovali vezani propisi, te njihovim izmjenama i dopunama bi se izvršila sveobuhvatna sistemska reforma.

Prednosti

Neophodan nov zakonski okvir, u skladu sa Nomotehničkim pravilima za izradu zakona i drugih propisa FBiH, odnosno Jedinostvenim pravilima za izradu pravnih propisa u institucijama BiH, ukoliko se mijenja ili dopunjuje više od jedne trećine, odnosno jedne polovine članova osnovnog propisa, potrebno je pristupiti donošenju novog propisa.⁴ Imajući u vidu činjenicu da je više od polovine postojećeg Zakona bilo predmet izmjena i dopuna, neophodno je utvrditi prijedlog novog teksta zakona.

Jasan, precizan i usklađen zakonski okvir, usvajanjem novog teksta Zakona o privrednim društvima bi se otklonili svi postojeći nedostaci, omogućila modernizacija i unapređenje ovog propisa, te u potpunosti otklonila pravna nesigurnost i ojačala konkurentnost tržišta FBiH. Ovim pristupom bi se odogovorilo i na zahtjeve postavljenje od strane Europske komisije u kontekstu procesa stabilizacije i pridruživanja, te usklađivanja s drugim međunarodnim standardima.

Jačanje jedinstvenog ekonomskog prostora u BiH, usvajanjem jasnih odredbi Zakona o privrednim društvima, te paralelnim usklađivanjem određenih segmenata (definicije povezanih društava, principa zajedničkog djelovanja, posebnih pravila za povezana društva) jača se jedinstven ekonomski prostor u BiH, te kreiraju istovjetni kriteriji formiranja i funkcionisanja povezanih društava. Na taj način se unapređuje poslovno okruženje u Federaciji BiH i jača njena konkurentnost.

Jasno definisani pojmovi i pravila vezana za povezana društva, pojednostavljenjem i usklađivanjem zakonskog okvira će se otkloniti postojeći nedostaci i utvrditi jasni okviri za funkcionisanje povezanih društava. Primjerice, neophodno je analitično i sistemski utvrditi pravila za društva povezana kapitalom i ona povezana posebnim ugovorom.

Nedostaci

Kompleksnost u osiguranju sprovođenja cjelokupne reforme, uslijed potrebe za izmjenom brojnih zakona i podzakonskih akata koji su vezani za Zakon o privrednim društvima, kao sistemski zakon. Ovo može potencijalno predstavljati poteškoću, jer su ključni politička volja i spremnost nadležnih institucija za sveobuhvatnom reformom.

⁴ Nomotehnička pravila za izradu zakona i drugih propisa FBiH su usvojena od strane Vlade FBiH i trenutno su u parlamentarnoj proceduri. U Federaciji Bosne i Hercegovine do sada nije postojao propis, odnosno neki drugi akt kojim su bila uređena nomotehnička pravila koja služe za izradu federalnih zakona i drugih federalnih propisa, te se koriste Jedinostvena pravila za izradu pravnih propisa u institucijama Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik BiH“, broj 11/05), koja su donesena od strane domova Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine.

Kompleksnost u osiguravanju pravilne primjene novih odredbi Zakona, sistemska izmjena Zakona će doprinijeti uvođenju i primjeni novih praksi. Potencijalna poteškoća može biti otpor nadležnih organa i službenika u primjeni novih odredbi.

POTENCIJALNI UTICAJI

Ekonomska analiza – analiza troškova i koristi

Ekonomska analiza se temelji na analizi troškova i koristi, pri čemu su mjereni troškovi za dvije vrste postupaka.⁵

Razmatran je postupak registracije, odnosno upisa u Registar društava. Za analizu su uzeta sva društva koja su registrovana u FBiH u 2012. godini, a obuhvaćena su pitanja vezana za sam postupak registracije - trajanje, koliko je vremena potrebno da si prikupi dokumentacija, te vrijeme koje je potrebno nadležnim sudovima da odgovore na dostavljene zahtjeve. Prema ovoj analizi, procedura upisa u Registar društava poslovne subjekte košta 2,201,919.00 USD godišnje, odnosno 1,600.00 USD po jednom upisu. S obzirom da je u ovoj analizi posmatran samo postupak upisa u Registar društava, drugi troškovi vezani za proces registracije (porezno uvjerenje, uvjerenje o klasifikacije, prijave za penziono i zdravstveno osiguranje, itd) nisu obračunate, jer to nije obuhvaćeno odredbom ovog Zakona, a samim time nije ni predmet ovog RIA izvještaja.

Drugi postupak koji je analiziran se odnosi na promjenu oblika društva iz d.o.o. u d.d. Iako tokom 2012. godine ovaj postupak nije često sproveden (svega 2 puta), važno je naglasiti da su troškovi za stranku značajni, odnosno 1,000.00 USD po postupku uz vrijeme čekanja od 60 dana.

VALUTA: USD	Opcija 1	Opcija 2	Opcija 3
Upis u Registar društava	1,624.00	1,624.00	
Promjena oblika društva	993.50	993.50	
GODIŠNJI TROŠKOVI (kvantificirani)	2,201,919.41	1,987.00	
KVANTIFIRICANE GODIŠNJE NETO KORISTI			

Provedba – ograničenja i sankcije

U završnom izvještaju će se ovo poglavlje baviti provedbenim mehanizmima, metodama, pristupu i ograničenjima i sankcijama, ako postoje.

Ustavni osnov za donošenje Zakona o privrednim društvima u FBiH sadržan je u članu IV. B. 3. 7. (f) Ustava Federacije Bosne i Hercegovine kojim su propisane nadležnosti ministara u Vladi Federacije Bosne i Hercegovine. Citiranim zakonom je propisano da su ministri odgovorni za provođenje federalne politike i izvršavanje federalnih zakona iz okvira nadležnosti svoga ministarstva ili izvršavanja zadataka koje mu odredi Premijer, te za predlaganje i davanje preporuka u vezi sa propisima iz okvira nadležnosti svoga ministarstva ili prema zadatku koji mu odredi Premijer.

⁵ Podaci vezani za ekonomsku analizu će biti dorađeni u skladu sa usvojenom opcijom nakon prikupljenih sugestija

Nadalje, Uredbom o načinu pripreme, procjeni utjecaja i odabiru politike u postupku izrade akata koje predlažu i donose Vlada Federacije Bosne i Hercegovina i federalna ministarstva, predviđene su metode za pripremu propisa, koje su korištene tokom pripreme ovog izvještaja. Ne postoje nikakva ograničenja, nadležni organi uprave, odnosno Vlada Federacije BiH ima ustavni osnov za izmjenu Zakona, te utvrđivanje mogućnosti da bira koju vrstu izmjene će napraviti, a u skladu sa gore navedenim okvirom.

Indikatori učinka – praćenje i evaluacija

Nakon okončanja cjelokupnog procesa, odnosno usvajanja novog okvira, neophodno je pratiti i evaluirati metode za njegovo provođenje, kao i ostvarene rezultate. Shodno tome, potrebno je utvrditi konkretne i mjerljive pokazatelje za praćenje predložene regulative koji su direktno vezani za ciljeve identifikovane ovom intervencijom, te razviti metodologiju za mjerenje uspjeha provedbe predloženih mjera.

Praćenje napretka regulative i evaluacija njenih rezultata su značajne faze procesa RIA. Praćenje i evaluacija su dio procesa provjere kvaliteta i pružaju vrijedne informacije analitičarima koji vrši procjenu uticaja kao i kreatorima politika o uspjehu nove regulative s aspekta originalnih ciljeva koji su određeni za predloženu mjeru. Rezultati praćenja i evaluacije će pružiti korisne informacije za poboljšanje kvaliteta rada na RIA-i koji će uslijediti. Radna grupa će utvrditi detaljne prijedloge za praćenje i evaluaciju novog propisa i utvrditi institucije koje su odgovorne za praćenje i evaluaciju i izvještavanje o njima.

KONSULTACIJE

U svakoj od faza izrade ovog dokumenta korištene su pasivne i aktivne konsultacije sa svim ključnim grupama interesno-uticajnih strana iz vladinog i privatnog sektora. Tokom mjeseca marta održan je konsultativni sastanak sa predstavnicima ostalih nadležnih institucija na nivou Federacije BiH, ali i predstavnika privatnog sektora i socijalno-ekonomskih partnera. Predstavljen je okvir i metodologija rada na pripremi ovog izvještaja, te naglašena uloga uključivanja i privatnog sektora i socijalno-ekonomskih partnera. Predstavnici različitih institucija, udruženja i unija su ovom prilikom iznijeli svoje sugestije, te podržali ovu inicijativu. U nastavku, pregled sugestija i komentara od pojedinih institucija:

Institucija	Komentar
Udruženje poslodavaca Federacije BiH (UP FBIH)	Predstavnik UP je pozdravio inicijativu za pripremu ovog izvještaja, ali je naglašeno da u pripremu samog Izvještaja, ali kasnije i Prijedloga novog zakonskog rješenja moraju biti uključeni poredstavnici socijalno-ekonomskih partnera. UP smatra da je zbog velikog broja izmjena i dopuna potrebno donijeti novi zakon, imajući u vidu da je više od 50% teksta zakona pretrpilo izmjene i dopune. Potrebno je bolje i preciznije regulisati izbor, status i nadležnosti članova uprave u društvima, te nadležnosti upravnih odbora i skupština, odnosno nadzornih odbora i skupština. Za privatna preduzeća je neprihvatljivo da država određuje članove nadzornih odbora. Dalje, jako je važno doraditi odredbe koje se odnose na pozicije direktora, odnosno razmotriti mogućnost uvođenja menadžerskih ugovora u Zakon. UP je identificirao listu odredbi u postojećem Zakonu koje je neophodno unaprijediti i izmijeniti, a koje se odnose na definiciju holdinga, promjenu oblika društva i procedure za istu, definisanje preduvjeta za distinkciju između d.d. i d.o.o., pitanja prava vlasništva, pitanje odredbi koje se vezuju za javna i državna preduzeća, te odnos prema privatnim preduzećima, i slično. Definisana su jasna obrazloženja za ove prijedloge, taj dokument je dostavljen u elektronskoj formi i nalazi se u Aneksu ovog Izvještaja.

Institucija	Komentar
Komisija za vrjednosne papire Federacije BiH (KOMVP)	Prema sugestijama predstavnika KOMVP prvobitni zakon je bio na tragu tada važećih modernih praksi, međutim vremenom je pretrpio brojne izmjene i dopune. Neophodno je utvrditi da su prava jednaka količini vlasništva, te da se ne narušava princip autonomije društva. Investitori moraju imati pravo odlučivanja. KOMVP je usvjaanjem svojih pravilnika nastojala poboljšati sistem korporativnog upravljanja, ali je neophodno imati jasan i precizan zakonski okvir za ovu oblast. Naime, dvije trećine Zakona se uglavnom odnosi na oblast korporativnog upravljanja i jasno je da je neophodno utvrditi novi tekst. Novi prijedlog se mora šire postaviti da bi se ostvarilo usklađivanje sa EU direktivama, a pogotovo u oblastima koje se odnose na promjene oblika društava, sredstva zaštite i rokove. Neophodno je preciznije definisati odredbe koje se odnose na uprave društava, da se omogući društvima da se opredjele kakav oblik uprave žele. Također je potrebno definisati status direktora, odnosno decidno propisati i uvesti menadžerske ugovore kao predmet novog prijedloga Zakona. Dalje se postavlja i pitanje uloge notara, odnosno preciziranja uloge notara u procesima vezanim za uprave i funkcionisanje društava. Treba predvidjeti usklađivanje Zakona o notarima sa novim tekstom Zakona o privrednim društvima. Predstavnici KOMVP su naglasili da je neophodno iznaći mehanizam putem kojeg bi se poboljšala efikasnost sudova u donošenju odluka vezanih za ovu oblast, jer je većina problema vezana za sudsku praksu. Uz to je neophodno razmotriti visinu važećih sudskih taksi.
Savez samostalnih sindikata BiH (SSS BiH)	Predstavnik Saveza je pozdravio inicijativu za pripremu ovog izvještaja, ali je naglašeno da u pripremu samog Izvještaja, ali kasnije i Prijedloga novog zakonskog rješenja moraju biti uključeni predstavnici Sindikata. Najprihvatljivije rješenje s aspekta SSS BiH bi bila priprema novog Prijedloga Zakona, ali je neophodno definisati kako će se pristupiti izmjenama zakona. Postavlja se pitanje da li će novi prijedlog biti sveobuhvatno rješenje ili će fokus biti na prijedlogu zakona sa osnovnim elementima, pri čemu će ostatak biti regulisan drugim propisima. U svakom slučaju, neophodno je osigurati uključenost svih strana, jer je svaka kasnija intervencija složen proces. Ključno je u novim prijedlozima precizno definisati nadležnosti i funkcionisanje upravljačkih struktura jer trenutnim rješenjima je nemoguća direktna i učinkovita intervencija KOMVP. Nejasne us nadležnosti na nivou upravljačkih struktura, pri čemu je veliki broj društava gdje se ne zna ko su članovi nadzornih odbora, te gdje nema neophodne verifikacije od strane KOMVP. Također je neophodno utvrditi mehanizam uključivanja sudova, kako bi se povećala njihova efikasnost u ovom segmentu, tj. donošenju odluka.
Privredna komora Kantona Sarajevo (PKSA)	Predstavnice Komore su pozdravile inicijativu za pripremu Izvještaja, te navele zainteresiranost Komore za uključivanjem. Jedan od ključnih problema koji se javlja u primjeni postojećeg Zakona se vezuje za postupak registracije poslovnih subjekata počevši od samog postupka registracije gdje je sudska praksa neusklađena, te obim neophodne dokumentacije i koraka u registraciji nejednak u sudovima u FBiH, do uloge notara u cijelom procesu. Neophodno je razmotriti pitanje notarskih ovjera, odobravanja osnivačkih akata (statuta), te izmjena informacija vezanih za društva (primjerice, adresa). Također je naglašeno da je neophodno iznaći mehanizam za unaprijeđenje efikasnosti sudova u ovoj oblasti.

Institucija	Komentar
Federalna uprava za inspekcijske poslove (FUZIP)	Predstavnik FUZIP-a je iskoristio priliku da skrene pažnju na nedostatke važećeg Zakona kojim je otežan radi Inspekcija U FBiH. Naime, članom 7. važećeg Zakona o privrednim društvima je stvorena kolizija sa Zakonom o inspekcijama u FBiH, a koja se odnosi na nadležnosti inspekcijskih organa i početak obavljanja djelatnosti. Neophodno je precizno definisati ovaj član ili izbaciti iz Zakona, jer je nemoguća njegova primjena. Uvjeti za obavljanje djelatnosti, odnosno početak obavljanja djelatnosti su u pojedinim slučajevima određeni materijalnim propisima, međutim za većinu je nejasno i koji je nadležni organ za izdavanje ovakvih rješenja, te koji su sami usvjeti. Ovakvo rješenje predstavlja prepreku u poslovanju, a ima utjecaj i na tenderske procedure, tj. Onemogućava subjektima učešće na tenderima. Neophodno je utvrditi i precizirati da se pripreme prateći pravilnici za obavljanje djelatnosti po oblastima, slično kao što je slučaj s ugostiteljstvom, turizmom i slično.

Pasivne konsultacije

Nacrt dokumenta Izvještaja će biti objavljen na web stranici resornog Ministarstva, te web stranicama ostalih uključenih institucija, kako bi se prikupila mišljenja o ovom dokumentu i predloženim opcijama. U ovom dijelu će naknadno biti obrađeni ti podaci.

REZIME I PREPORUKE

U pripremi završnog dokumenta analize utjecaja propisa, Radna grupa osnovna od strane Vlade Federacije BiH, odnosno Federalnog ministarstva energije, rudarstva i industrije kao inicijator i nosilac ove aktivnosti poduzela je sveobuhvatne aktivnosti sa svim interesnim stranama, te su u konsultacije bili uključeni predstavnici vladinog, poslovnog i nevladinog sektora, kao što je to naprijed navedeno.

Kao rezultat analize uticaja regulative preporučuje se ***sistemska unapređenje odredbi Zakona, odnosno sprovođenje reforme Zakona, usvajanjem novog teksta Zakona i usklađivanjem ostalih vezanih propisa u FBiH.***

U okviru novog Zakona predlaže se da se za tri ključne oblasti (registracija, korporativno upravljanje i način uspostavljanja i upravljanja u kontekstu povezanih društava) ***prihvati opcija C za svaku od ovih oblasti, odnosno da se sistemski unaprijede odredbe Zakona, odnosno sprovedu regforme Zakona, usvoji novi tekst i izvrši usklađivanje ostalih vezanih propisa u FBiH.***

Ovakvom reformom, odnosno usvajanjem novog, modernog Zakona bi se doprinijelo jačanju i javnog i privatnog sektora, odnosno otklanjanju barijera u poslovanju, unapređenju transparentnosti procesa. Ovim bi se poslala jasna poruka investitorima da je Federacija BiH opredijeljena u ostvarivanju svog strateškog prioriteta, odnosno intenziviranja privrednog razvoja.

Aneks

U ovom dijelu dokumenta sadržani su prijedlozi i sugestije Udruženja poslodavaca Federacije BiH po pitanju izmjena i dopuna Zakona o privrednim društvima.

„Udruženje poslodavaca u FBiH je razmatralo Zakon o privrednim društvima (‘‘Službene novine Federacije BiH’’, br. 23/99, 45/00, 2/02, 6/02, 29/03, 68/05, 91/07, 84/08, 88/08, 7/09 i 63/10) i podnosi:

AMANDMANE NA ZAKON O PRIVREDNIM DRUŠTVIMA

Amandman 1.

Član 10. mijenja se i glasi:

Holding je poseban oblik povezivanja, koji označava društvo koje ima u vlasništvu većinu udjela pravno samostalnog društva i obavlja prvenstveno djelatnost osnivanja, finansiranja i upravljanja tim društvom. Holding je većinsko društvo, a društvo u kojem holding ima većinsko učešće u osnovnom kapitalu, smatra se ovisnim društvom, pri čemu holding i ovisno društvo čine koncern.

Obrazloženje

Definicija holdinga dana u članu 10. je potpuno suprotna definiciji holdinga u pravnoj teoriji i praksi. Naime osnovne uloge holdinga su osnivanje, finansiranje i upravljanje.

Amandman 2.

Član 20. briše se.

Alternativa:

U stavu 7 riječi „90 dana“ mijenja se sa „2 godine“.

O b r a z l o ž e n j e

Radi se o društvima lica i kapitala. Na njih se, u postojećem zakonu, supsidijarno primjenjuju odredaba zakona o d.d. ali i sadrži neka rješenja koja su karakteristična za društva personalnog tipa. Radi se o poluotvorenim kompanijama sa značajnim kapitalom i učešćem na tržištu. Procjena je da je trenutno registrovano preko 100 privrednih subjekata, sa desetinama hiljada zaposlenih i sa prihodima od više stotina miliona KM na godišnjem nivou, a koji će morati mijenjati registraciju.

Proces preregistracije je izuzetno kompleksan i dugotrajan proces koji zahtijeva kompletan angažman svih organa upravljanja i rukovođenja u privrednim društvima i nemoguće ga je okončati u roku od 3 mjeseca. Nadzorni odbori i Uprave tih društava će nužno zapostaviti svoju osnovnu funkciju. Umjesto da svu svoju energiju i sve svoje znanje ulože u dobrobit preduzeća i njegovih vlasnika i zaposlenika, moraće se baviti „sami sobom“ i to u krajnje nepovoljnom okruženju, koje prijeti da dovede u pitanje opstanak tih privrednih subjekata. Ovakva odredba će izazvati krizu sa nesagledivim posljedicama. Privredna društva se dovode u situaciju da se bave sama sobom, dovode se u sumnju odnosi vlasnika i organa upravljanja što će imati za posljedicu slabiji rezultat poslovanja. Vlada mora biti svjesna da će izazvati građanski neposluh.

Ova odredbe je neprimjenljiva jer zakon nije regulisao situaciju kada neko od vlasnika udjela ne želi da pređe u dioničko društvo. Budući da DOO ima određene karakteristike društava personalnog tipa, neki od vlasnika sigurno ne žele da svoju imovinu izlože rizicima tržišta,

tako da im se mora omogućiti pravična zaštita njihovog vlasništva. bez obzira što je promet njihovim vlasništvom na berzi lakši, vrlo brzo može biti obezvrijeđen, pogotovo u aktuelnom vremenu krize.

U situaciji kada se, što je sasvim izvjesno, svjetska ekonomska kriza prelila na područje BiH. Zakonodavac štiti interese berze, odnosno tržište vrijednosnih papira, a ne kompanija, koje će biti izložene svim udarima neoliberalnog tržišta bez ikakve druge zaštite. U situaciji kada je nekoliko stotina privrednih društava u vlasništvu po nekoliko stotina dioničara (negdje i više od hiljadu), i kada zbog recesije zaposlenici budu morali da prodaju svoje dionice bud zašto, kompanije će doći u posjed raznih „gašija“, koji će rasprodati imovinu, otpustiti radnike i prestati sa obavljanjem osnovne djelatnosti i dobro na tome zaraditi a radnici će završiti na ulici.

Mišljenja smo da je sadašnje rješenje u zakonu, sasvim zadovoljavajuće i da istovremeno omogućava i opstanak navedenih privrednih društava te adekvatnu kontrolu upravljanja i zaštitu manjinskih vlasnika. Međutim spremni smo da saslušamo i sve druge argumente, te imamo razumijevanja i za interese i drugih subjekata (vlada, berza, registar vrijednosnih papira, dio vlasnika i sl.) međutim ovo je veoma važno pitanje koje zahtijeva pažljiv pristup i sučeljavanje svih interesa.

Amandman 3.

Član 26. briše se.

Alternativa:

U stavu 2. Broj 4.000.000 mijenja se sa 10.000.000 a broj 40 brojem 100.

O b r a z l o ž e n j e

Postavlja je se pitanje zašto su kumulativno predviđeni uslovi 4 miliona kapitala i više od 40 dioničara. Zašto ne 10 miliona i više od 100 dioničara. Uopšte nije jasna namjera zakonodavca i šta je to što ga je motivisalo da donese ovakvu odredbu.

Vjerovatno je dobro momentom stvaranja neophodnih preduslova, napraviti bitnu distinkciju između d.d. i doo. Međutim taj postupak mora biti postepen i traži vrijeme i stvaranje adekvatnog pravnog i ekonomskog okvira. Zbog toga treba postepeno prilagođavati uslove realnoj situaciji.

Amandman 4.

Član 27. Briše se.

O b r a z l o ž e n j e

Ovdje je predviđeno da se članu 131. doda stav 2. ali njegova jezička formulacija ne slijedi logično iz stava 1, te u praksi može izazvati zabunu. Naime stav 1. člana 131. predviđa postupak donošenje odluke o povećanju kapitala. Nije jasno da li se riječ „Izuzetno“ odnosi na to da stav 2. predstavlja odstupanje od redovnog postupka povećanja kapitala? To ne može biti slučaj jer je predviđeno da o povećanju osnovnog kapitala za iznos investicionih ulaganja u procesu privatizacije odlučuje skupština, a nije predviđena neka druga većina glasova. Ovoj odredbi prije ima mjesta uz član 132. koji govori o o načinu povećanja kapitala (emisija novih dionica, rezerve i sl.) a što je izuzetno moguće i na osnovu investicionih ulaganja. Predlaže se da ova odredba eventualno bude stav 2. člana 132.

Amandman 5.

Član 29. Briše se.

O b r a z l o ž e n j e

Predložena odredba je dijelom vraćanje na rješenja kakva su postojala u prvobitnom tekstu Zakona o privrednim društvima a prije izmjena iz 2003.

Postojeće rješenje je bolje od izmijenjenog. Usložnjava se procedura i dodatne komplikuje rad skupštine, a da pri tome ne sprječava eventualne manipulacije niti dodatno štiti male dioničare. Uostalom većinski vlasnici će i onako i ovako moći kontrolisati rad skupštine s tim da je uticaj na predsjednika NO vjerovatno manji nego na običnog člana skupštine.

Tok rada skupštine i njeno efikasno odvijanje bi mogli biti dovedeni u pitanje ukoliko se dioničari ne bi mogli opredijeliti potrebnom većinom za jednog kandidata. Zatim, problematično je vođenje skupštine od dioničara koji se za nju nije pripremio. Čest je slučaj u fonodovima npr. da dioničari ne ostvaruju uvid u materijale za skupštinu.

Vjerovatno razlog za izmjenu ovog člana leži u problemima koje je vlada imala u privrednim subjektima sa većinskim državnim kapitalom.

Amandman 6.

Član 30 briše se.

Amandman 7.

Član 31. Briše se.

O b r a z l o ž e n j e

Ovim članom briše se korektna postojeća odredba zakona, kojim se kompanija štiti od javnog blaćenja i zlonamjerno motivisanih problema od strane pojedinih suvlasnika. Uostalom sudska zaštita u ovom slučaju je sasvim dovoljna.

Amandman 8.

Član 32. Briše se.

O b r a z l o ž e n j e

Potpuno nepotrebna odredba koja sekretara društva stavlja u nepotrebno konfliktan položaj sa većinskim vlasnicima.

Amandman 9.

Član 34. briše se.

O b r a z l o ž e n j e

Predložena odredba je pojmovno nerazumljiva, pravno-sistemska nekonzistentna i problematična do praktične neprovođenosti, i to iz sljedećih razloga:

1) Nije jasno šta „izuzimanje“ znači u smislu standardnih pravnih instituta i izraza:

- „prodaja“, ili
- „prenos vlasništva“, ili
- „davanje na korištenje“,
- za prethodna dva značenja, ostaje otvoreno dodatno pitanje: „uz naknadu“ ili „bez naknade“, ili
- eventualno, nešto četvrto, sasvim različito, što predlagač podrazumijeva ali nije napisao! Odista se i radi o mjeri koja asocira na socijalističke mjere zahvata u privatno vlasništvo (izuzimanje gradskog građevinskog zemljišta npr.) što upućuje i na činjenicu da zakonodavac ima u vidu izuzimanje bez naknade.

- 2) Razložnost i pravni značaj prednjeg pitanja dodatno objašnjava i pojačava činjenica da isti član 246. Zakona sadrži tačku 10) po kojoj skupština dioničkog društva odlučuje o: "kupovini, prodaji, razmjeni, uzimanju ili davanju u lizing, uzimanju ili davanju kredita, i drugim transakcijama, direktno ili posredstvom supsidijarnih društava, u toku poslovne godine u obimu većem od trećine knjigovodstvene vrijednosti imovine dioničkog društva po bilansu stanja na kraju prethodne godine, kao i o takvoj transakciji u manjem obimu za čije odobrenje je ovlašten nadzorni odbor, ako on takvu predloženu transakciju nije odobrio jednoglasnom odlukom". "Izuzimanje" nije predviđeno kao jedna od transakcija koju provodi jedno privredno društvo u tržišnim uvjetima privređivanja, pa je ova mjera još suspektija.
- 3) U neposrednoj vezi s prednjim, član 269. Zakona sadrži tačku 7) po kojoj je nadzorni odbor dioničkog društva nadležan da: „odobrava kupovinu, prodaju, zamjenu, uzimanje u lizing i druge transakcije imovinom, direktno ili posredstvom supsidijarnih društava u toku poslovne godine u obimu od 15% do 33% knjigovodstvene vrijednosti ukupne imovine dioničkog društva”, što upućuje na zaključak da su transakcije manje vrijednosti u nadležnosti uprave društva.
- 4) Nadalje, pojam „stalnih sredstava“ je primarno računovodstvena kategorija širokog i fleksibilnog značenja i obuhvata vezanog za tehničku prirodu, namjenu, vrijednost i vijek upotrebe sredstva, što otvoriti niz daljih pitanja i razložnih dilema u tumačenju i primjeni.
- 5) Iz obrazloženja Zakona je vidljivo da se ova mjera odnosi samo na preduzeća sa državnim kapitalom pri čemu se eksplicitno navodi jedan konkretni slučaj. Neprimjereno je da se takvi razlozi navode u obrazloženju zakona koji jedan opći a ne pojedinačni akt. Ukoliko je država većinski dioničar uvijek u skupštini može nametnuti jednu odluku pa čak i o izuzimanju. Međutim, takva je odluka štetna za društvo, a fiksiranjem takve mogućnosti u zakonu se oduzima karakter protupravnosti jedne takve odluke i shodno tome mogućnosti zaštite interesa ostalih dioničara. Budući da nije definiran obim „izuzimanja“ na ovaj način izuzimanjem npr. nekretnina za potrebe smještaja državnih organa može doći do umanjenja imovine pojedinih dioničkih društava. Navedena stalna sredstva će biti dislocirana iz tog društva, gdje je državi srazmjerno učešću u osnovnom kapitala pripadao samo određeni dio tih sredstava, a ona će ostati u državnom vlasništvu 100%, pri čemu ostali dioničari nisu obeštećeni. Ova je odredba suprotna ustavnoj garanciji prava na imovinu.
- 6) Upitne su osim ove, sve odredbe Prijedloga zakona koje stipuliraju poseban položaj društava sa učešćem državnog kapitala. Vidjeti primjedbe uz član 37.
- 7) Shodno prednjem, „izuzimanje stalnih sredstava“ otvara niz ozbiljnih pitanja i problema ustavnopravne, imovinsko-pravne, finansijske i računovodstveno-bilansne prirode.
- 8) Dodatno i konačno, formulacija „izuzimanje stalnih sredstava u neprivatizovanim privrednim društvima“ otvara i ostavlja bez odgovora sasvim logično i potpuno razložno pitanje koje se društvo smatra ne/privatizovanim: sa 51% ili, na primjer, 67% ili 90% državnog kapitala. Naime, uz načelnu opravdanost tog pitanja, i praktično u Federaciji BiH postoje dionička društva sa navedenim varijantama i brojnim međuvarijantama vlasničke strukture nastale kao rezultat postupaka privatizacije provedenih i potvrđenih od strane nadležnih organa u skladu sa Zakonom o privatizaciji preduzeća! U tom i takvom kontekstu, različita tumačenja u primjeni eventualno usvojene odredbe „izuzimanje stalnih sredstava neprivatizovanim privrednim društvima“, sasvim izvjesno, otvoriće niz ozbiljnih problema i sporova!

Amandman 10.

Član 35. Briše se.

O b r a z l o ž e n j e

Sporno je donošenje svake odredbe kojom se ta Konvencija o zaštiti ljudskih prava vrijeđa što može dovesti do pokretanja postupka ocjene ustavnosti Zakona. Ovdje se misli na sve one odredbe kojima je povrijeđeno pravo vlasništva. (Ustavom i Konvencijom je garantovano pravo na imovinu).

Amandman 11.

Član 38 briše se.

O b r a z l o ž e n j e

Jedna od definitivnih mjera kojom će se ukinuti socijalistički odnosi biće odredba o jednovrsnosti prava vlasništva prema kojoj je pravo vlasništva jedno bez obzira na titulara. Odredba je predviđena u radnoj verziji Zakona o stvarnim pravima, ali je ona već odavno dio našeg ustavnopravnog poretka. Državno vlasništvo će time definitivno izgubiti svoj povlašten status koji još uvijek ima u pojedinim zakonskim odredbama, iako su Ustavni amandmani na Ustav SR BiH (LXIII prema kome se zajemčuje pravo svojine, a svi oblici svojine su ravnopravni i uživaju zaštitu), te Ustav R BiH (član 10 Prečišćenog teksta Ustava R BiH)) već odavno ukinuli poseban položaj državnog vlasništva.

Član 255. koji se ovdje mijenja izmijenjen je 2003. godine i ima za cilj zaštitu prava dioničara koji se u zakonom predviđenoj formi i postupku protivi prijedlogu određene odluke, a koji je skupština potom usvojila. Takav dioničar može zahtijevati otkup dionica a može se i zaštititi u sudskom postupku ukoliko društvo ne ispuni obavezu otkupa dionica.

Predloženim izmjenama se ovo pravo dioničara ograničava ukoliko se radi o odlukama restrukturiranja ili reorganizacije društva sa većinskim državnim kapitalom.

Odredba je ustavnopravno sporna. Uvodi nejednakost među dioničarima jer dioničari nekog društva sa većinskim privatnim kapitalom uživaju ovu zaštitu, oni pak sa većinskim državnim kapitalom ne! Ovdje postoji jasna paralela sa položajem nosilaca stanarskog prava na nacionaliziranim stanovima koji su pripadali vjerskim zajednicama i onih čiji su vlasnici bila druga lica. Ustavni sud Federacije je odredbu proglasio neustavnom.

U preambuli Ustava BiH se ističe da je on donesen u cilju zaštite privatnog vlasništva i promocije tržišne ekonomije. Odredbe čije se usvajanje ovdje predlažu tome su suprotne jer favorizira jedan oblik vlasništva odnosno jednog vlasnika. Svi ostali dioničari su na ovaj način taoci države kao dioničara. Ako se dovede u vezu sa predloženom izmjenom člana 42. onda je jasno da ostali dioničari nemaju zaštitu ukoliko država kao većinski vlasnik odluči da društvo restrukturiira tako što će izuzete sva osnovna sredstva (npr. nekretnine). Takvi dioničari ne mogu imati pravo ne obavezan otkup dionica a ne mogu ih prodati ni na tržištu jer će preduzeće eventualno izgubiti na vrijednosti.

Ukoliko bi navedene izmjene bile usvojene i država npr. odlučila da ne privatizira sav kapital već ponudi samo određeni paket dionica na prodaju, postavlja se pitanje ko bi kupio takve dionice i uložio u jedno preduzeće u kojem će biti lišen svojih vlasničkih prava.

Amandman 12.

Član 40 briše se.

Amandman 13.

Član 42. Briše se

O b r a z l o Ź e n j e

Kad god vlada ima problema na nametne svoje problematične stavove pa u tome ne uspije mijenja zakon. Vidi pod Elektroprivreda. A zašto takve stvari padaju na sudu to se izgleda nikoga ne tiče.

Amandman 14.

Član 43. Briše se

O b r a z l o Ź e n j e

Stav 6. Kontradiktoran je ostalim stavovima, kao i stav 1.

Reguliše problematiku koja se reguliše Zakonom o vladinim i drugim imenovanjima na suprotan način.

Izjednačava javna i državna preduzeća sa privatnim .

Suprotan konvenciji broj ILO. Koja traži tripartitno učešće u odlučivanju vanbudžetskim fondovima.

Državni službenici mogu biti članovi NO i UO a članovi uprave ne mogu- nonsens sam po sebi.

Stav 6. Svakako ga biraju većina vlasnika jer imaju većinu glasova.

Predložene izmjene/dopune su neprihvatljive i treba ih u cijelosti brisati zato što su pojmovno konfuzne i pravno-sistemske nekonzistentne iz sljedećih razloga:

- U stavu 1. navodi se izraz „upravni odbori u privrednim društvima“, a takvi organi prema Zakonu ne postoje. Ova dopuna je s druge strane neprihvatljiva, jer onemogućava direktorima dioničkih društava da budu u nadzornim odborima svih dioničkih društava u F BiH. Postavlja se pitanje zašto, logično je da ne mogu biti u nadzornom odboru svog društva, zbog konflikta interesa, što je bilo regulisano ovim članom do sada. Ako su imenovani kao direktori u dioničkom društvu sigurno su stručno sposobni da obavljaju tu funkciju, pri čemu imaju i moralnu i materijalnu odgovornost za obavljanje funkcije. Ako su to u svojim društvima, zašto svojom stručnošću i odgovornošću, koja je zakonom propisana za članove nadzornog odbora ne mogu biti članovi nadzornog odbora drugih dioničkih društava. Također se postavlja pitanje, kome su onda namijenjena mjesta u nadzornim odborima, dali svim drugim zaposlenim u F BiH, kakve su njihove stručne sposobne ili dali to znači da to mogu biti samo akademski radnici, koji su naučno opredjeljeni ili državni službenici...
- Predloženi novi stav 3. sadrži odredbu da većinski vlasnik, direktor i član uprave bilo kojeg dioničkog društva ili društva s ograničenom odgovornošću (očito, u većinskom privatnom vlasništvu) ne može biti predsjednik i (ili) član nadzornog odbora (i opet: ili upravnog odbora) u društvima s većinskim državnim kapitalom ili institucijama! Osim očite ustavno-pravne problematičnosti, eventualno usvojena ovakva odredba imala bi višestruko problematične privredno-sistemske i poslovne posljedice. Obrazloženje je identično kao za brisanje izmjena stava 1. ovog člana.
- Predloženi novi stav 4. evidentno se odnosi na pitanje koje ne spada u materiju Zakona o privrednim društvima, nego Zakona o javnim preduzećima i podzakonskih propisa s njim u vezi.

Dosadašnji tekst Zakona o privrednim društvima je regulisao imenovanje i članstvo u nadzornim odborima kao i njihova ovlaštenja i odgovornosti u smislu neograničene solidarne odgovornosti za štete koje su prouzrokovali društvu. Kod imenovanja i izbora članova nadzornog odbora taksativno su navedene osobe koje nisu mogle biti u nadzornim odborima (osobe osuđivane za krivična djela, osobe kojima je sudski zabranjeno obavljanje aktivnosti u nadležnosti nadzornog odbora, osobe starije od 70 godina). Prema predloženim izmjenama direktori i članovi uprave preduzeća sa većinskim privatnim vlasništvom izjednačavaju se sa kategorijom kriminalaca.

Upitan je stav zakonodavca i po pitanju sukoba interesa sa Zakonom o stranim ulaganjima a naročito u situacijama gdje postoje zajednička ulaganja privatnog stranog i privatnog domaćeg kapitala gdje ne postoje ova ograničenja.

Država već ima usvojen zakon o sukobu interesa koji tretira sukob interesa državnih službenika. Smatramo da nije uopšte potrebno mijenjati Član 264. Zakona o privrednim društvima zbog pojedinih stranačkih interesa vezanih za preduzeća sa većinskim državnim kapitalom i njihove nesposobnosti da uspješno organizuju skupštine dioničkih društava i imenuju nadzorne odbore u tim društvima. Neprihvatljivo je da se usko stranački interesi uvažavaju kroz ovakve prijedloge jer će imati nesagledive posljedice kroz cjelokupnu privredu naročito u domenu privatnog kapitala i ograničenja u domenu zajedničkih stranih ulaganja.

Također, direktive Evropske unije kao i prakse zemalja članica EU i zemalja u okruženju ne poznaju ovakva ograničenja.

Svi nivoi vlasti ističu potrebu za privlačenjem stranih investicija koje su itekako potrebne za brži razvoj naše zemlje. Međutim, postavlja se pitanje da li će se zainteresiranost za ulaganje u jednu bitno smanjiti ili čak izostati ukoliko je onemogućeno ili čak ograničeno upravljanja svojom imovinom.

U obrazloženju članova 1. do 19. Prijedloga Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o privrednim društvima, koje je generalno više nego oskudno a u pitanju je sistemski zakon i suštinske izmjene, je navedeno da bi se EU direktive mogle najpotpunije implementirati ako bi bio donesen zakon na nivou države.

Kako je takva solucija jedino moguća u skladu sa članom 5.3 Ustava BiH koji regulira dodatne nadležnosti i to u situaciji kada entitetska predstavnička tijela prenesu nadležnost za reguliranje određenog pitanju na državu, nije realno provodiva u ovom trenutku. Očigledno je zakonodavac u Federaciji BiH to shvatio kao zeleno svjetlo da se ne osvrće na evropske direktive uopće, čak šta više, odlučio je da ignoriše i Evropsku konvenciju o zaštiti ljudskih prava. Kako navedena konvencija ima supremaciju nad svim domaćim propisima (čl. II Ustava BiH) sporno je donošenje svake odredbe kojom se ta Konvencija vrijeđa što može dovesti do pokretanja postupka ocjene ustavnosti Zakona.

Amandman 15.

Član 44. Briše se.

O b r a z l o ž e n j e

Kad god vlada ima problema na nametne svoje problematične stavove pa u tome ne uspije mijenja zakon.

Amandman 16.

Članovi 45.-48. Brišu se.

Obrazloženje

Sadašnja rješenja su bolja.

Ugovor direktora je pravi menadžerski ugovor i on nema zasnovan radni odnos na neodređeno vrijeme.

Ugovori izvršnih direktora zamjenjuju ugovor o radu jer su oni u stalnom radnom odnosu.

Bolje je rješenje da ih bira nadzorni odbor.

Amandman 17.

Član 50 briše se.“